

◆ Dünya, səndən kimlər keçdi...

"Nəhəng olan uzaqdan daha aydın görünər" ...

"İnsanda hər şey gözəl olmalıdır: onun siması da, libası da, qəlbə də, fikirləri də". Babam Məmməd Arif haqqında düşüncəyə ilk öncə Çexovun bu məşhur kəlamı yadıma düşür. Onun zahiri görünüşü, nurlu, nəcib çöhrəsi və saf mənəvi dünyası, dərin insanlıq mahiyyəti arasında tam harmoniya müşahidə olunurdu.

Açıqını deyim ki, sənətkarlarımıza həsr olunmuş onlarla məqalənin müəllifi olsam da, babam haqqında fikir söyləməyə bir qədər çətinlik çəkərəm, çünki səmimiyyətimə inamsızlıqdan ehtiyat edirəm. Sırr deyil ki, bu gün televiziya verilişləri və ya mətbuat səhifələrində xatırlananların böyük əksəriyyəti eyni müsbət keyfiyyətlərin daşıyıcısı kimi təqdim olunur, hərəndə aydındır ki, elm və sənət uğurları insanları bəd əməllərdən siqortalamır. Bu məqamda "alim olmaq asandır, insan olmaq çətin" deyimi yada düşür. Atam Araz demişkən, əslində, elə hər ikisi çətindir: yaxşı alim olmaq da, yaxşı insan olmaq da. Mən də əlavə edərdim ki, yaxşı alim olub, sənətində müəyyən nailiyyətlər qazandıqdan sonra insanlığını itirməmək də müşkül məsələdir...

Actis testantibus - sənədlər şahidlik edir: qələmi əlimə alıb M. Arif şəxsiyyəti haqqında düşüncələrimi bölüşməyə məni sövq edən araşdırdığım külli miqdarda arxiv sənədləri- alimin işgüzar yazışması, SSRİ adlı məkanın müxtəlif güşələrindən ona ünvanlanan məktublar, həmkarlarının, tələbələrinin, ümidvaram, səmimi yazılarıdır. Bir də saralmış əlyazmalarının hiyf etdiyi ovsun, pozitiv enerji. Həmin nurlu enerji babamın fotolarından da süzülür.

Mən o fotoları diqqətlə nəzərdən keçirməyi xoşlayıram. Onlar, zənnimcə, insan xarakterindəki mühüm cəhətləri əks etdirir. "*Vultus est index animi*" - "sifət könlün inikasıdır" deyiminin yaranışı heç də təsadüfi deyil. Onu da söyləyim ki, M. Arifin sağlığında iken onun görkəminin gündəmdə olan siyasi xadimlər, müxtəlif sənət adamları, hətta kino ulduzları ilə müqayisə olunduğunu tez-tez eşitmişəm. Nadir təvazökarlığı və sadəliyi ilə fərqlənən babam özü belə müqayisələrə yumorla yanaşırdı. Fotoportretindən nəzərini çəke bilməyən bir kitabxana əməkdaşının - ziyalı xanımın heyretlə "Siz bir baxışa diqqət yetirin! Gözlərindəki dərinliyə baxın!" söyləməsi də yadımdadır.